

Sygn. akt VI U 1583/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 listopada 2018 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Milczarek

Protokolant – stażysta Natalia Kopka

po rozpoznaniu w dniu 22 listopada 2018 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania A.S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O.

z dnia 26 kwietnia 2018 r., znak: (...)

w sprawie A. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.

o emeryturę

- 1) zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje A. S. prawo do emerytury z dniem (...)roku,
- 2) stwierdza, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sygn. akt VI U 1583/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 kwietnia 2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O., po rozpoznaniu wniosku A. S. z dnia

16 października 2017 roku, odmówił mu przyznania prawa do emerytury.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podał, że ubezpieczony na dzień

1 stycznia 1999 roku nie udowodnił wymaganego 15 – letniego stażu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy oraz nie osiągnął powszechnego wieku emerytalnego. Na podstawie dowodów dołączonych do wniosku organ rentowy uwzględnił ogólny staż pracy na dzień

1 stycznia 1999 roku w wymiarze 26 lat, 3 miesięcy i 7 dni oraz staż pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 3 lat, 7 miesięcy i 22 dni. Przy ustalaniu stażu pracy w szczególnych warunkach organ rentowy nie uwzględnił natomiast okresów od dnia 11 maja 1981 roku do dnia 31 sierpnia 1984 roku oraz od dnia 1 czerwca 1990 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku, ponieważ przedłożone przez ubezpieczonego świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach nie spełniają wymogów formalnych, a co do ostatniego okresu istnieją ponadto rozbieżności w określeniu stanowiska pracy pomiędzy świadectwem pracy, w którym to stanowisko pracy zostało określone jako „instruktor”, a świadectwem wykonywania prac w szczególnych warunkach, w którym stanowisko pracy zostało określone jako „telemonter”.

Odwołanie od ww. decyzji złożył ubezpieczony A.S., zaskarżając ją w całości. W uzasadnieniu odwołania podał, że wydana decyzja jest dla niego krzywdząca, albowiem świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach otrzymał od pracodawcy i nie był świadomy tego, że zawierały one braki formalne. Dodał, że był pracownikiem fizycznym, a nie biurowym, wobec czego nie dysponował wiedzą w kwestii wymagań formalnych wystawionych świadectw. Z powyższych względów wniósł on o zaliczenie do stażu pracy w szczególnych warunkach okresów od dnia 11 maja 1981 roku do dnia 31 sierpnia 1984 roku oraz od dnia 1 czerwca 1990 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku i przyznanie mu prawa do wcześniejszej emerytury.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania oraz o zasądzenie od odwołującego się na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych, podtrzymując argumentację zaprezentowaną w treści zaskarżonej decyzji. Dodał przy tym, że nawet zaliczenie spornych okresów pracy w szczególnych warunkach nie pozwala uzyskać niezbędnego stażu pracy w wymiarze co najmniej 15 lat, a jedynie 14 lat, 6 miesięcy i 13 dni.

Na rozprawie w dniu 21 sierpnia 2018 roku ubezpieczony domagał się zaliczenia do stażu pracy w szczególnych warunkach – ponad okresy wskazane w treści odwołania – także okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej w latach 1979 – 1981, która to przypadła w trakcie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...), a przed zatrudnieniem w (...). Oświadczył też, że nie legitymuje się innymi okresami pracy w szczególnych warunkach.

Natomiast na rozprawie w dniu 22 listopada 2018 roku odwołujący sprecyzował stanowisko w sprawie, wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie mu prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od dnia ukończenia wieku emerytalnego.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Ubezpieczony A. S. urodził się w dniu (...).

W (...) roku ubezpieczony ukończył Technikum Samochodowe dla Pracujących w C. z trzyletnim okresem nauczania na podbudowie zasadniczej szkoły zawodowej, uzyskując zawód technika mechanika o specjalności naprawa i eksploatacja pojazdów samochodowych.

Ubezpieczony nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

/okoliczności bezsporne/

W dniu 16 października 2017 roku ubezpieczony wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O. z wnioskiem o przyznanie mu prawa do emerytury.

/dowód: wniosek o emeryturę, k. 1 – 3 v. akt ZUS/

Ubezpieczony w okresie od dnia 1 września 1972 roku do dnia 10 maja 1981 roku pracował w Przedsiębiorstwie (...) w B. w Oddziale (...) w C. w Bazie w S. w pełnym wymiarze czasu pracy. W pierwszym okresie zatrudnienia od dnia 1 września 1972 roku do dnia 31 sierpnia 1975 roku pracował na stanowisku ucznia nauki zawodu, a od dnia 1 września 1975 roku do dnia

22 kwietnia 1979 roku – na stanowisku mechanika napraw pojazdów samochodowych w kanałach remontowych. W okresie od dnia 1 września 1975 roku do dnia 22 kwietnia 1979 roku ubezpieczony wykonywał pracę w szczególnych warunkach, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Natomiast w okresie od dnia (...) roku do dnia (...) roku ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową.

Po zakończeniu okresu zasadniczej służby wojskowej ubezpieczony nie powrócił do pracy w Przedsiębiorstwie (...), ale od dnia 11 maja 1981 roku w drodze porozumienia międzyzakładowego i na swój wniosek podjął pracę w Wojewódzkiej (...) w B. do Oddziału (...) w S.. Pracował tam do dnia 31 sierpnia 1984 roku na stanowisku mechanika

pojazdów samochodowych w pełnym wymiarze czasu pracy. Porozumienie o przeniesieniu ubezpieczonego do pracy pomiędzy zakładami było motywowane zaproponowaniem ubezpieczonemu lepszych warunków pracy i płacy.

Na zasadzie porozumienia międzyzakładowego od dnia 1 września 1984 roku ubezpieczony został przeniesiony do Okręgowego(...)w T. i pracował tam do dnia 30 września 1986 roku na stanowisku kierownika warsztatu w pełnym wymiarze czasu pracy.

W okresie od dnia 1 października 1986 roku do dnia 31 grudnia 1989 roku był zatrudniony w Ośrodku (...) w T. na stanowisku kierownika brygady w pełnym wymiarze czasu pracy.

Następnie od dnia 1 stycznia 1990 roku do dnia 31 maja 1990 roku ubezpieczony pracował w Przedsiębiorstwie (...) w T. na stanowisku kierownika brygady w pełnym wymiarze czasu pracy.

Na zasadzie porozumienia międzyzakładowego w dniu 1 czerwca 1990 roku ubezpieczony podjął pracę w (...) S.A. (...) w B.. Został wówczas zatrudniony na stanowisku instruktora w pełnym wymiarze czasu pracy. W przedsiębiorstwie tym pracował do dnia 31 sierpnia 2001 roku.

/dowód: świadectwo pracy, k. 4 – 4 v. akt kapitałowych ZUS; kopia książeczki wojskowej, k. 5 – 6 akt kapitałowych ZUS; świadectwo pracy, k. 7 – 7 v. akt kapitałowych ZUS; świadectwo pracy, k. 8 – 8 v. akt kapitałowych ZUS; świadectwo pracy, k. 9 – 9 v. akt kapitałowych ZUS; świadectwo pracy, k. 10 – 10 v. akt kapitałowych ZUS; świadectwo pracy, k. 11 – 11 v. akt ZUS; zeznania odwołującego się A. S., nagranie audio, k. 60 akt; akta osobowe z (...) S.A./

W okresie zatrudnienia w Wojewódzkiej(...) (...) (...)w B. w Oddziale (...) w S. do obowiązków ubezpieczonego w związku z zajmowanym stanowiskiem mechanika samochodowego należało głównie wykonywanie prac remontowych w kanałach remontowych przy naprawie samochodów sanitarnych i dostawczych. W ramach tych prac ubezpieczony przeprowadzał kapitalne naprawy karetek. Remonty te odbywały się poprzez rozebranie samochodów (karetek) na części do tzw. „golej blachy” (naprawa podwozia, nadwozia, wymiana silnika). Zasadniczej części tych prac nie można było wykonywać w innym miejscu aniżeli w kanałach remontowych. Wymontowywanie i zamontowywanie silnika odbywało się w kanale remontowym, zaś sama naprawa silnika odbywała się na hali poza tym kanałem. Wymiana i wszelkie naprawy podwozia również odbywały się w kanale remontowym, a naprawy nadwozia (naprawy blacharskie, elektryczne, tapicerskie) odbywały się w innym miejscu (poza kanałem). Prace takie wykonywali jednak bardzo rzadko. Mechanicy zajmowali się tylko tą częścią napraw nadwozia, która należała do ich kompetencji. Nie zajmowali się natomiast pracami elektrycznymi i lakiernictwem. Praca w kanałach remontowych należała do stałych prac ubezpieczonego w tym zakładzie pracy. Zdarzało się jednak tak, że niektóre prace remontowe w razie potrzeby ubezpieczony wykonywał poza kanałem na hali bądź na placu przed halą. Takie prace polegały na wyniesieniu silnika z kanału remontowego do warsztatu, wyniesienia osi przedniej bądź tylnej z kanału remontowego po jej wymontowaniu w kanale, jak i przyniesienia tych części z powrotem do kanału celem zamontowania w pojeździe. Czasami zdarzało się tak, że karetką wymagała pilnej naprawy i jeśli możliwe było naprawienie jej poza kanałem (np. naprawa części silnika) to pracę tą wykonywano poza kanałem. W zakładzie były dwa kanały remontowe, ale kanały te były stosunkowo długie i można było na nich jednocześnie naprawiać po 6 samochodów na każdym kanale. Znajdowały się one wewnątrz hali. Na zewnątrz były też tzw. „najazdy”, na które najeżdżało się samochodami i pod które się wchodziło i wykonywało takie same prace jak w kanałach remontowych. Mechaników było łącznie około 14. W zakładzie było utworzonych kilka brygad i w ramach brygady dzielono między sobą pracę. Była to praca jednozmianowa. Ubezpieczony pracował po 8 godzin dziennie. W całym okresie zatrudnienia ubezpieczonego jego praca wyglądała tak samo (realizował on te same obowiązki). Innych prac ubezpieczony nie wykonywał. Ubezpieczony nie korzystał z urlopów bezpłatnych, ani z dłuższych zwolnień lekarskich. Ubezpieczony otrzymywał dodatek pieniężny z tytułu pracy w szczególnych warunkach, który to otrzymywali wszyscy mechanicy pracujący w kanałach remontowych.

/dowód: zeznania świadka J. N., nagranie audio, k. 60 akt; zeznania odwołującego się A. S. nagranie audio, k. 60 akt; akta osobowe z Wojewódzkiej (...) (...) (...) w B./

Podczas zatrudnienia w (...) S.A. do obowiązków ubezpieczonego w związku z zajmowanym stanowiskiem instruktora (instalatora) należały takie prace jak: budowa i konserwacja linii kablowych i napowietrznych, naprawa uszkodzeń kablowych, przeprowadzanie bieżącej i planowej konserwacji urządzeń liniowych na sieciach czy wykonywanie instalacji abonenckich. Ubezpieczony w ramach powierzonych obowiązków pracował w terenie i obsługiwał powiat (...). Innych prac ubezpieczony nie wykonywał. Nie korzystał z urlopów bezpłatnych ani dłuższych zwolnień lekarskich. Pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Otrzymywał dodatek pieniężny z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Praca ubezpieczonego jako instruktora (instalatora) pod względem zakresu obowiązków była tożsama z pracą telemontera. Osoby zatrudnione na tych stanowiskach wykonywały takie same obowiązki, a określenie nazwy zajmowanego stanowiska pracy wynikało wyłącznie z posiadanych kwalifikacji i doświadczenia zawodowego. Stanowisko instruktora było powierzane osobie ze średnim wykształceniem, a stanowisko telemontera – osobie z wykształceniem zawodowym. Określenie nazwy stanowiska pracy (bądź zmiany w trakcie zatrudnienia) wynikało też z możliwości uzyskania wyższego wynagrodzenia za pracę po odpowiednio długim okresie pracy (przeszeregowanie stanowiskowe).

/dowód: zeznania świadka Z. M., nagranie audio, k. 60 akt; zeznania świadka K. O., nagranie audio, k. 60 akt; zeznania odwołującego się A. S. nagranie audio, k. 60 akt; akta osobowe z (...) S.A./

Pracownik Wojewódzkiej (...) (...) (...) w B. Oddziału (...) w S. – J. N., pracujący na tożsamym rodzajowo stanowisku pracy mechanika pojazdów samochodowych w kanałach remontowych otrzymał z (...) Oddziału w B. emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach z uwzględnieniem ww. okresu pracy (znak: (...)).

Podobnie pracownicy (...) S.A. – Z. M. i K. O. (znak: (...)) otrzymali wcześniejszą emeryturę z (...) Oddziału w B. z tytułu pracy w szczególnych warunkach z uwzględnieniem okresu ich pracy na stanowisku instruktora.

/dowód: zeznania świadka J. N., nagranie audio, k. 60 akt; zeznania świadka Z. M., nagranie audio, k. 60 akt; zeznania świadka K. O., nagranie audio, k. 60 akt/

Ogólny staż pracy ubezpieczonego wynosi 26 lat, 3 miesiące i 7 dni, w tym okresy składkowe w wymiarze 25 lat, 8 miesięcy i 16 dni oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 6 miesięcy i 21 dni.

/okoliczności bezsporne/

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w sprawie, w tym w aktach organu rentowego oraz w aktach osobowych ubezpieczonego A. S. z okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w B., w Wojewódzkiej (...) (...) (...) w B. oraz w (...) S.A., których to wiarygodność nie budziła wątpliwości, a które nie były kwestionowane przez żadną ze stron pod względem ich autentyczności, jak i prawdziwości zawartych w nich informacji.

Podstawę ustalenia stanu faktycznego w niniejszej sprawie stanowiły również zeznania odwołującego się A. S., jak i przesłuchanych w sprawie świadków w osobach J. N., Z. M. oraz K. O., które to były jasne, logiczne i korespondowały wzajemnie ze sobą, jak i z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie. Świadek J. N. złożył zeznania na okoliczność charakteru pracy odwołującego się w Wojewódzkiej (...) (...) (...) w B. w Oddziale (...) w S., wymiaru tej pracy, zajmowanego stanowiska oraz rodzaju powierzonych mu obowiązków. Natomiast pozostali świadkowie – Z. M. i K. O. opisali charakter pracy odwołującego się w (...) S.A., w tym również obowiązującą w zakładzie praktykę nazewnictwa powierzonych stanowisk pracy oraz rodzaju pracy faktycznie wykonywanej przez odwołującego. Świadkowie ci pracowali w spornych okresach w ww. zakładach pracy na stanowiskach pracy tożsamych ze stanowiskiem pracy ubezpieczonego i wykonywali taką samą pracę, jaką wykonywał ubezpieczony, a więc posiadają oni konkretną wiedzę w zakresie prezentowanych okoliczności, zdatną dla odtworzenia stanu faktycznego niniejszej

sprawy. Sąd nie znalazł żadnych powodów do kwestionowania zeznań odwołującego się A.S., które były stanowcze i logiczne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się zasadne i – jako takie – skutkowało zmianą zaskarżonej decyzji.

Zgodnie z dyspozycją art. 184 ustawy dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2018r., poz. 1270), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z treścią art. 27 cytowanej ustawy okres składkowy i nieskładkowy wynosi co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

Definicję ustawową „pracy w szczególnych warunkach” zawiera art. 32 ust. 2 ustawy, zgodnie z którym, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Natomiast w myśl § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr. 8, poz. 43) pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki, tj. osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Istotne jest przy tym to, że o uprawnieniu do wcześniejszej emerytury decyduje łączne spełnienie wszystkich warunków określonych w art. 184 ustawy, w tym także wykazanie odpowiednich okresów stażu ogólnego pracy, jak i stażu pracy w szczególnych warunkach bądź o szczególnym charakterze (wyr. SN z dnia 6 grudnia 2010 r., II UK 140/10, *legalis*; wyr. SA w Szczecinie z dnia 27 kwietnia 2016 roku, III AUa 987/14, *legalis*). Trzeba mieć na względzie to, że prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym stanowi przywilej, stąd przesłanki przyznania tego prawa muszą być udowodnione w sposób niebudzący wątpliwości. Niemniej jednak okresy te mogą zostać ustalone na podstawie wszelkich dowodów, w tym także zeznań świadków. Postępowanie przed sądem (na skutek odwołania od decyzji organu rentowego) nie podlega bowiem ograniczeniom dowodowym, co wynika wprost z art. 473 k.p.c., co oznacza, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane (wyr. SN z dnia 21 września 1984 r., III UZP 48/84, *lex*; wyr. SN z dnia 8 kwietnia 1999 r., II UKN 69/98, OSNP 2000/11/439).

W niniejszej sprawie bezspornym pozostawał fakt uzyskania przez ubezpieczonego A.S. wymaganego ustawą wieku emerytalnego,

tj. 60 lat oraz to że legitymuje się on ogólnym stażem pracy w wymiarze co najmniej 25 lat. Sporu pomiędzy stronami nie było również co do braku członkostwa ubezpieczonego w otwartym funduszu emerytalnym. Spór taki powstał natomiast w kwestii ustalenia tego, czy ubezpieczony wykazał co najmniej 15 – letni okres pracy w szczególnych

warunkach bądź o szczególnym charakterze, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, czego pochodną stało się ustalenie prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Organ rentowy – na podstawie przedłożonych dokumentów – ustalił, że staż pracy odwołującego w szczególnych warunkach wynosi łącznie 3 lata,

7 miesięcy i 22 dni. Do tak ustalonego stażu zaliczył okres pracy ubezpieczonego w Przedsiębiorstwie (...) w B. na stanowisku mechanika napraw pojazdów samochodowych w kanałach remontowych (1.09.1975 r. – 22.04.1979 r.), stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (Wyk. A, dział XIV, poz. 16).

Odwołujący domagał się zaliczenia ponad wymiar ustalony przez organ rentowy także okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej (24.04.1979 r. – 16.04.1981 r.), jak również okresów pracy w Wojewódzkiej (...) (...) (...)w B. Oddziale (...) w S. na stanowisku mechanika pojazdów samochodowych w kanałach remontowych (11.05.1981 r. – 31.08.1984 r.) oraz w (...) S.A. na stanowisku instruktora (1.06.1990 r. – 31.12.1998 r.).

Analiza materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, w tym dokumentacji pracowniczej znajdującej się w aktach osobowych oraz zeznań przesłuchanych w sprawie świadków i odwołującego, prowadzi do wniosku, że odwołujący A.S.legitymuje się ponad 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Zgodnie z wykazem prac w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze stanowiącym załącznik do ww. rozporządzenia za pracę w szczególnych warunkach uznaje się prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych (Wyk. A, dział XIV, poz. 16), jak również prace w łączności polegające na montażu, konserwacji i remoncie linii kablowych oraz telefonicznych linii napowietrznych (Wyk. A, dział VIII, poz. 20).

W postępowaniu dowodowym przeprowadzonym przed tutejszym Sądem odwołujący A. S. wykazał dostatecznie, że w okresie zatrudnienia w Wojewódzkiej (...) (...) (...)w B. w Oddziale (...) w S. pracował na stanowisku mechanika pojazdów samochodowych w kanałach remontowych (11.05.1981 r. – 31.08.1984 r.), stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Do obowiązków ubezpieczonego w związku z zajmowanym stanowiskiem mechanika należało głównie wykonywanie prac remontowych w kanałach przy naprawie pojazdów mechanicznych (samochodów sanitarnych i dostawczych). W ramach tych prac ubezpieczony przeprowadzał głównie kapitalne naprawy karetek, które to zwykle odbywały się poprzez rozebranie samochodów (karetek) na części do tzw. „gólej blachy”. Remontów tych nie można było wykonywać w innym miejscu aniżeli w kanałach remontowych. Zasadnicza część prac odwołującego związanych z remontem i naprawą samochodów odbywała się w kanałach remontowych, a tylko nieznaczna ich część (m.in. wyniesienie z kanału silnika, czy osi przedniej i tylnej, przyniesienie tych części z powrotem do kanału czy wykonania pilnych napraw karetek w razie potrzeby – co zdarzało się stosunkowo rzadko) odbywała się na poza kanałem. Prace te należy uznać jednak za poboczne i incydentalne, stanowiące przygotowanie do głównych prac w kanale remontowym. Wymontowywanie i zamontowywanie silnika, wymiana i wszelkie naprawy podwozia odbywały się w kanale rentowym. Praca w kanałach remontowych należała do stałych prac ubezpieczonego w tym zakładzie pracy. Zakład pracy był tak zorganizowany, że mimo dużej liczby zatrudnionych mechaników każdy z nich miał możliwość jednoczesnej pracy w kanale remontowym. Były tam dwa długie kanały rentowym, na których można było wykonywać jednoczesną naprawę 12 pojazdów (po 6 pojazdów na każdym kanale). W całym okresie zatrudnienia ubezpieczonego w tym zakładzie jego praca wyglądała tak samo. Pracował po 8 godzin dziennie. Innych prac ubezpieczony nie wykonywał. W czasie zatrudnienia w tym zakładzie ubezpieczony nie korzystał z urlopów bezpłatnych, ani z dłuższych zwolnień lekarskich.

Sąd nie ma też żadnych wątpliwości co do tego, że prace w szczególnych warunkach odwołujący wykonywał również w czasie zatrudnienia w (...) S.A. (1.06.1990 r. – 31.12.1998 r.). Do jego obowiązków w związku z zajmowanym stanowiskiem instruktora należało w szczególności wykonywanie prac przy budowie i konserwacji linii kablowych i napowietrznych, wykonywanie instalacji, konserwacja sieci oraz naprawa uszkodzeń kablowych, przeprowadzanie bieżącej i planowej konserwacji urządzeń liniowych na sieciach czy wykonywanie instalacji abonenckich. Pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Zakres jego obowiązków był tożsamy z obowiązkami powierzonymi telemonterowi, tyle tylko, że w zakładzie pracy obowiązywała reguła, że osoby z wykształceniem zawodowym są

zatrudniani na stanowisku telemontera, a osoby z wykształceniem średnim – na stanowisku instruktora. Faktycznie osoby te – telemonterzy i instruktorzy – wykonywali tożsamą rodzajowo pracę. Zauważyć bowiem trzeba, że dla zakwalifikowania danej pracy jako pracy w szczególnych warunkach nie ma znaczenia nazwa zajmowanego stanowiska, ale rodzaj faktycznie wykonywanej pracy, który odpowiada pracom określonym w rozporządzeniu z 1983 roku (por. wyr. SN z dnia 4 lipca 2013 r., II UK 413/12, lex). Ubezpieczony w ramach obowiązków pracował w terenie i obsługiwał powiat (...). Ubezpieczony otrzymywał dodatek pieniężny z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Nie korzystał z urlopów bezpłatnych ani dłuższych zwolnień lekarskich.

W ocenie Sądu Okręgowego zasadne jest również zaliczenie do stażu pracy w szczególnych warunkach okresu odbywania przez ubezpieczonego zasadniczej służby wojskowej (24.04.1979r. – 16.04.1981r.). W obowiązującej regulacji prawnej brak jest konkretnego przepisu, który wprost umożliwiałby zaliczenie okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do stażu pracy w szczególnych warunkach. W judykaturze przeważa jednak pogląd, że do oceny określonego stanu faktycznego, w tym zrealizowanego przed wejściem w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS, należy stosować przepisy obowiązujące w czasie realizacji tego stanu faktycznego (por. wyr. SN z dnia

20 marca 2013 r., I UK 544/12, lex). Możliwości zaliczenia okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do stażu pracy w szczególnych warunkach należy doszukiwać się więc w poprzednio obowiązujących regulacjach prawnych.

I tak, Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów z dnia 16 października 2013 roku o sygn. II UZP 6/13 (OSNP 2014/3/42) przesądził, iż czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 44, poz. 220, w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1974 roku) zalicza się – na warunkach wynikających z tego przepisu – do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym. W uzasadnieniu powołanego orzeczenia Sąd Najwyższy wskazał na zasady konstytucyjne uzasadniające i usprawiedliwiające traktowanie okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej (art. 2, art. 32 ust.1 i 2 Konstytucji RP) jako zatrudnienia dla ustalenia warunków do emerytury wynikającej z art. 32 ustawy emerytalno – rentowej. Wskazał również na obowiązek obywatela polskiego obrony ojczyzny, stwierdzając nadto, że z Konstytucji RP wynika zakaz ustanawiania takich regulacji ustawowych lub dokonywania takiej wykładni przepisów prawa powszechnie obowiązującego, które dopuszczałyby jakiegokolwiek pokrzywdzenie obywatela z powodu wykonywania publicznego obowiązku obrony ojczyzny. Jeśli zatem zostały spełnione przez pracownika wskazane w ustawie warunki powrotu do poprzedniego zatrudnienia zostaje zachowana tzw. ciągłość pracy. Czas pełnienia zasadniczej służby wojskowej jest wówczas okresem zatrudnienia na takich samych warunkach, jak przed powołaniem do tej służby.

Z kolei w wyroku z dnia 11 lutego 2014 roku w sprawie o sygn. II UK 293/13 Sąd Najwyższy, rozważając kwestię okresu służby wojskowej wnioskodawcy przypadającego po dniu 31 grudnia 1974 roku wskazał, że nadal znaczenie ma art. 108 ustawy z dnia 21 listopada 1967 roku, który uległ wprawdzie zmianie od dnia 1 stycznia 1975 roku, to jednak nie tak istotnej, aby powiedzieć, że nastąpiło przełamanie i ustawodawca chciał z tą datą znieść uprawnienie żołnierzy zasadniczej służby wojskowej do zaliczenia jej do okresu zatrudnienia uprawniającego do wcześniejszej emerytury, jako okres pracy w szczególnych warunkach. Zmiana art. 108 cyt. ustawy z dniem 1 stycznia 1975 roku wynikała z wejścia w życie Kodeksu pracy (została dokonana na podstawie art. X ust. 2 pkt c ustawy z dnia 26 czerwca 1974 roku – Przepisy wprowadzające Kodeks pracy – Dz. U. Nr 24, poz. 142 z późn. zm.). Nie wprowadziła ona wówczas radykalnie nowej treści tego przepisu, która uzasadniałaby stwierdzenie, że zasadnicza służba wojskowa nie podlega już zaliczeniu do okresu pracy w szczególnych warunkach. Przepis art. 108 ust. 1 nadal stanowił, że „czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby”. Ustawodawca potwierdzał zatem wliczanie pracownikowi okresu służby wojskowej do zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem.

Kolejna zmiana nastąpiła dopiero na podstawie ustawy z dnia 28 czerwca 1979 roku o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 15, poz. 97). Przepisy art. 106 – 108 ustawy z 1967

roku otrzymały wówczas nowe brzmienie. W art. 107 ust. 1 stwierdzono, że „pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych”. W tekście jednolitym ustawy z 1967 roku (Dz. U. z 1979 r. Nr 18, poz. 111) regulację tę ujęto w art. 120, który to stanowił, że jeśli pracownik w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wliczał się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych. Zawarte w art. 120 ust. 1 i 3 ustawy „wliczanie” okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie uprawnień emerytalno – rentowych zostało uchylone dopiero z dniem 21 października 2005 roku. Wówczas wszedł w życie art. 1 pkt 39 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz o zmianie ustawy o służbie zastępczej (Dz. U. Nr 180, poz. 1496) (por. wyr. SA w Rzeszowie z dnia 25 maja 2016 r., III AUa 55/16, lex).

Jak wykazało postępowanie dowodowe w niniejszej sprawie odwołujący A. S. odbywał zasadniczą służbę wojskową w czasie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w B., w którym to do dnia 22 kwietnia 1979 roku (a więc bezpośrednio przed podjęciem zasadniczej służby wojskowej) wykonywał pracę w szczególnych warunkach na stanowisku mechanika pojazdów samochodowych w kanałach remontowych. Formalnie był w tym przedsiębiorstwie zatrudniony do dnia 10 maja 1981 roku, lecz faktycznie po zwolnieniu z zasadniczej służby wojskowej nie podjął pracy w tym zakładzie. Przed upływem 30 dni od dnia zwolnienia ze służby na mocy porozumienia międzyzakładowego ubezpieczony od dnia 11 maja 1981 roku został przeniesiony do Wojewódzkiej (...) (...) (...)w B. do Oddziału (...)w S. i tam kontynuował pracę na stanowisku mechanika pojazdów samochodowych w kanale remontowym, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a więc – jak przesądziło postępowanie dowodowe w niniejszej sprawie – pracę w szczególnych warunkach na tożsamym stanowisku pracy. Spełnia on zatem przesłanki ciągłości wykonywania pracy w szczególnych warunkach przed i po odbyciu zasadniczej służby wojskowej. Natomiast zmiana pracodawcy, przy zachowaniu tożsamości rodzajowej wykonywanej pracy, nie może wykluczać możliwości uwzględnienia okresu odbywania służby wojskowej do okresu pracy w szczególnych warunkach. Sposób realizacji ustawowych uprawnień związanych z zatrudnieniem przez osoby, które zakończyły odbywanie niezawodowej służby wojskowej został uszczegółowiony w przepisach wykonawczych do ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej zawartych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 roku w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz. U. 1968 r., nr 44, poz. 318). Żołnierzowi, który z ważnych przyczyn nie podjął poprzedniego zatrudnienia, wliczało się do okresu zatrudnienia w nowym zakładzie pracy, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie, także czas zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym był pracownikiem w dniu powołania do służby wojskowej, o ile w ciągu 30 dni od zwolnienia ze służby podjął pracę w nowym zakładzie pracy (§ 7 ust. 1 i 2), przy czym za jedną z „ważnych przyczyn niepodjęcia przez żołnierza poprzedniego zatrudnienia” uznawane było rozwiązanie umowy o pracę na mocy porozumienia stron w następstwie niewyrażenia przez żołnierza zgody na kontynuowanie zatrudnienia na stanowisku poprzednio zajmowanym lub równorzędnym albo zaproponowanym mu przez jednostkę nadrzędną (§ 7 ust. 3 pkt 1) (por. uchw. SN z dnia 2 lipca 2015 r., III UZP 4/15, lex; wyr. SA w Lublinie z dnia 19 lipca 2017 r., III AUa 1432/16, lex). W niniejszej sprawie – zdaniem Sądu – zachodziła ważna przyczyna niepodjęcia pracy u dotychczasowego pracodawcy (przed powołaniem do zasadniczej służby wojskowej) w postaci zaproponowania mu bardziej korzystnych warunków pracy i płacy u innego pracodawcy. Na przejście ubezpieczonego do innego pracodawcy dotychczasowy pracodawca wyraził zgodę.

Konkludując, zsumowanie okresów podlegających uwzględnieniu do stażu pracy w szczególnych warunkach, jak i tych które zostały uwzględnione przez organ rentowy daje łącznie okres ponad 15 lat. Skoro więc ubezpieczony wykazał niezbędny wymiar pracy w szczególnych warunkach, odwołanie od zaskarżonej decyzji należało uznać za zasadne. Dlatego też zaskarżona decyzja podlegała weryfikacji przez przyznanie ubezpieczonemu A. S. prawa do emerytury od dnia(...)roku, a więc od dnia ukończenia wymaganego wieku emerytalnego.

Mając powyższe na względzie, Sąd Okręgowy w Bydgoszczy, na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zw. z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzekł jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

Ponadto zgodnie z treścią art. 118 ust. 1a ustawy, przyznając odwołującemu prawo do emerytury, Sąd zobowiązany jest do zamieszczenia z urzędu w sentencji wyroku rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego odnośnie do nieustalenia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. W ocenie Sądu w przedmiotowej sprawie nie istniały podstawy do obciążenia odpowiedzialnością organu rentownego za nieprzyznanie odwołującemu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Organ rentowy na etapie postępowania administracyjnego ze względu na obowiązujące ograniczenia dowodowe nie mógł ustalić prawidłowego stażu pracy ubezpieczonego w szczególnych warunkach. Stało się to możliwe dopiero na etapie postępowania sądowego w oparciu o akta osobowe ubezpieczonego oraz zeznania świadków i odwołującego. Wobec tego Sąd Okręgowy uznał, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Mając powyższe na uwadze, zgodnie z przepisem art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, należało postanowić jak w punkcie 2 sentencji.

SSO Ewa Milczarek